

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра фінансів і кредиту
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра фінансів
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра фінансів, грошового обігу і кредиту
Запорізький національний університет
Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів
Інженерного навчально-наукового інституту імені Юрія Потебні
Вінницький національний технічний університет
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
Fil. Dr. Jan-U. Sandal Institute (Norway)
Stefan cel Mare University of Suceava (Romania)
Alexandru Ioan Cuza University of Iași (Romania)
ISMA University of Applied Sciences (Latvia)
Academy of Economic Studies of Moldova (Moldova)



Universitatea
Ștefan cel Mare
Suceava



ISMA
ANNO 1994



ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

VII Міжнародна науково-практична конференція



Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра фінансів і кредиту
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра фінансів
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра фінансів, грошового обігу і кредиту
Запорізький національний університет
Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів
Інженерного навчально-наукового інституту імені Юрія Потебні
Вінницький національний технічний університет
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту
Fil. Dr. Jan-U. Sandal Institute (Norway)
Stefan cel Mare University of Suceava (Romania)
Alexandru Ioan Cuza University of Iași (Romania)
ISMA University of Applied Sciences (Latvia)
Academy of Economic Studies of Moldova (Moldova)



Universitatea
Ștefan cel Mare
Suceava



UNIVERSITATEA
„ALEXANDRU IOAN CUZA”
din IAȘI

ISMA
ANNO 1994



ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

VII Міжнародна науково-практична конференція
Чернівці, 10 квітня 2025 року



Чернівці

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2025

УДК 336:502.131.1(082)
Ф 591

Відповідальні за випуск:

Доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів і кредиту –
П.О. Нікіфоров
Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту –
О.М. Гладчук

Матеріали друкуються в авторській редакції.
Відповідальність за достовірність та точність поданих матеріалів
несуть автори.

Ф 591 **Фінансові** інструменти сталого розвитку економіки : матер. 7-ої
міжнар. наук.-практ. конференції (Чернівці, 10 квітня 2025 р.).
Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 706 с.
ISBN 978-966-423-959-9

До збірника включено тези виступів науковців, представників органів
місцевого самоврядування, студентів, присвячені розв'язанню проблем
досягнення стабільного розвитку економіки завдяки використанню
фінансових інструментів.

УДК 336:502.131.1(082)

ISBN 978-966-423-959-9

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2025

ПОВЕДІНКОВІ ФІНАНСИ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

<i>Герчаківський С.Д., Довгаль В.О.</i> Цифровізація митної сфери в парадигмі розвитку особистих фінансів.....	597
<i>Гунчак О.Ю., Равлюк Т.А.</i> Формування фінансової грамотності та soft skills старшокласників в умовах воєнного часу	601
<i>Заволічна Т.Р.</i> Фінансова стійкість громадських організацій: вплив цифрової модернізації	605
<i>Коваль С.Л.</i> Особливості доходів домогосподарств України в умовах війни	609
<i>Корбутяк А.Г., Верстюк Х.Л.</i> Шляхи адаптації студентів у ВНЗ: очима студента.....	612
<i>Ландовський Я.Е.</i> Аналіз закордонних практик структурної політики та структурних трансформацій в економіці розвинених країн.....	616
<i>Ландовський Я.Е., Михайлюк І.І.</i> Дослідження фінансового та матеріального стану вимушених переселенців	620
<i>Марченко Т.В.</i> Фінансові аспекти концепції економічного націоналізму в політекономії Фрідріха Ліста	622
<i>Материнська О.А., Серпанюк Д.В.</i> Управлінські фінансові рішення: аналіз впливу емоційних факторів	626
<i>Сидор І.П.</i> Поведінкові фінанси у фокусі надбань фінансової науки.....	629
<i>Ткач Є.В.</i> Теорія поведінкової економіки і економічна політика держави.....	635
<i>Хорошун В.В.</i> Поведінкові моделі прийняття рішень на фінансових ринках.....	638
<i>Ільченко Є.В.</i> Поведінкові фінанси в управлінні цифровізацією організаційних процесів промислових підприємств комунальної теплоенергетики	642
<i>Рябець О.М.</i> Сучасні теорії поведінкових фінансів: сутність та практична імплементація	645
<i>Константинов Д.І.</i> Теоретичні підходи до визначення сутності фінансової грамотності та основні її правила.....	650
<i>Харіна О.В.</i> Поведінкові фінанси: вплив та значення в економічній реальності України	654
<i>Шаталюк В.М.</i> Фінансова грамотність населення як підґрунтя розвитку економіки	657

Список використаних джерел:

1. Соснін О. Цифровізація як нова реальність країни. *Юридичний вісник України*. 2020. №1. С. 45–54.
2. Україна 2030Е-країна з розвинутою цифровою економікою. Український інститут майбутнього. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>.
3. Цифровізація як ключовий тренд євроінтеграції української митниці. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3786333-cifrovizacia-ak-klucovij-trend-evrointegracii-ukrainskoi-mitnici.html>

УДК 373.5.015.31:[336:330.16],,364”

Гунчак О.Ю.

аспірант кафедри педагогіки та соціальної роботи,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича;

Равлюк Т.А.

к.пед.н., доцент кафедри педагогіки та соціальної роботи,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ТА SOFT SKILLS СТАРШОКЛАСНИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

В умовах воєнного періоду фінансова грамотність старшокласників набуває особливої значущості, оскільки нестабільна економічна ситуація, інфляція, зростання безробіття та структурні зміни у фінансовій системі України вимагають нових підходів до прийняття фінансових рішень. Молодь, яка за кілька років увійде в економічно активне життя, повинна вміти адаптуватися до змін, аналізувати ризики та приймати обґрунтовані фінансові рішення.

Дослідження показують, що раннє залучення здобувачів освіти до фінансових відносин сприяє їхній успішній адаптації до сучасних економічних реалій у майбутньому.

Окрім традиційних знань про бюджетування, заощадження, інвестиції та управління власними фінансами, важливу роль відіграють soft skills, зокрема критичне мислення, адаптивність, комунікаційні навички, стресостійкість і відповідальність. Вони є ключовими для аналізу інформації, розпізнавання

фінансових шахрайств, управління власними ресурсами та прийняття рішень в умовах невизначеності.

З огляду на глобальні виклики, зокрема реалізацію «Цілей сталого розвитку 2030» [3], інтеграцію України у світовий економічний простір та цифровізацію фінансового сектору, сучасна освіта має не лише надавати базові економічні знання, а й формувати у старшокласників практичні фінансові навички та компетенції, які допоможуть їм успішно адаптуватися до змін.

Аналіз наукової літератури свідчить про те, що стратегії підвищення фінансової грамотності населення України розглядали Р. Бонд, О. Блискавка, Т. Кізима, А. Климчук, Б. Приходько та інші.

Питання впровадження фінансової освіти у закладах загальної середньої освіти України досліджували І. Вітенко, О. Губенко, М. Короденко, О. Костюкова, Т. Смовженко та інші науковці.

Проблемі розвитку soft skills у сучасній українській освіті присвятили свої праці такі науковці, як Н. Бахмат, С. Висотченко, Т. Єрмак, М. Козяр, І. Муравйова, Я. Мар'янюк, С. Наход, А. Осадча, Г. Пирожок, О. Повстин, Н. Тимошенко, Т. Форостовська та інші.

Фінансова грамотність – це не лише знання про гроші, банківські продукти чи податки, а й уміння застосовувати ці знання в реальному житті. Саме тому вона тісно пов'язана з розвитком soft skills – гнучких навичок, що допомагають людині адаптуватися до змін, ухвалювати зважені рішення та ефективно керувати власними фінансами.

Однією з ключових навичок є критичне мислення. У сучасному світі інформаційні потоки переповнені фінансовими порадами, маркетинговими трюками та навіть шахрайськими схемами. Вміння аналізувати інформацію, відрізняти правдиві дані від маніпуляцій та ухвалювати самостійні рішення є необхідним для кожного. Наприклад, старшокласники можуть стикатися з рекламними пропозиціями швидкого заробітку, онлайн-курсами, які обіцяють «гарантовані доходи», чи навіть кредитними пропозиціями від мікрофінансових

організацій. Якщо молодь не вміє оцінювати ризики та шукати надійні джерела інформації, вони можуть потрапити у фінансові пастки.

Не менш важливою навичкою є адаптивність. Сучасний фінансовий ринок змінюється дуже швидко, а економічні кризи, інфляційні процеси чи технологічні нововведення вимагають від людей гнучкості у фінансових рішеннях. Наприклад, у періоди нестабільності деякі традиційні способи накопичення грошей можуть стати менш ефективними, і тоді доводиться шукати альтернативи – розглядати інвестування, криптовалюту чи інші інструменти. Старшокласники з розвиненою адаптивністю швидше засвоюють нові фінансові стратегії, ефективніше управляють ризиками та гнучко реагують на зміни в економічному середовищі.

Ще однією важливою навичкою є стресостійкість. Фінансові труднощі, боргові зобов'язання чи непередбачувані витрати можуть стати причиною стресу не лише для дорослих, а й для підлітків, які починають опановувати навички управління грошима. Часто емоційний стан впливає на фінансові рішення: наприклад, імпульсивні покупки, нераціональні витрати або навіть відмова від планування бюджету через страх зробити помилку. Вміння управляти емоціями допомагає приймати обдумані рішення навіть у складних ситуаціях.

Розвиток критичного мислення, адаптивності та стресостійкості разом із фінансовою грамотністю створює базу для усвідомленого та відповідального ставлення до особистих фінансів. Вони допомагають не лише уникати ризиків, а й ефективно використовувати можливості, які надає сучасний фінансовий світ. Саме тому у навчальних закладах варто впроваджувати інтегровані підходи до викладання фінансової грамотності, доповнюючи їх розвитком soft skills, що зробить освіту більш практичною та корисною для молоді.

Щоб успішно орієнтуватися у фінансовій системі України, старшокласникам необхідно оволодіти низкою практичних навичок:

- ✓ планування бюджету та навички заощадження для уникнення фінансових труднощів у майбутньому;
- ✓ оволодіння основами податкової грамотності, специфіки оподаткування та прав споживачів фінансових послуг;
- ✓ вміння безпечно користуватися онлайн-банкінгом та фінансовими технологіями.

Для того, щоб підготувати молодь до фінансово усвідомленого майбутнього, необхідно впроваджувати інноваційні технології навчання: використовувати мобільні додатки (Money Lover, CoinKeeper, Monobank Junior) для управління фінансами, проводити тренінги, інтерактивні ігри (фінансові квести, настільні та онлайн-ігри), вебінари (онлайн-зустрічі з підприємцями, банкірами, економістами), розробка власних бізнес-ідей та ін.

Таким чином, дослідження взаємозв'язку між фінансовою грамотністю та розвитком soft skills серед старшокласників є важливим для формування відповідального економічного мислення молоді, запорукою економічної незалежності, їхньої впевненості у власних рішеннях та здатності адаптуватися до сучасних викликів. що у майбутньому сприятиме сталому розвитку економіки країни.

Список використаних джерел:

1. Андрієвська В. М., Білоусова Л. І., Сапенко А. А. STEAM-проект із розвитку фінансової грамотності учнів. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5335
2. Барадія Н., Покась Л. Формування фінансової грамотності через впровадження педагогічних технологій. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 23, том 1, 2019. С. 89-94. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/720886/1/Покась_Барадія.pdf
3. Цілі сталого розвитку. URL: <https://mon.gov.ua/nauka/innovatsiyna-diyalnist-ta-transfer-tekhnologiy/analitichni-materiali-2/tsili-stalogo-rozvitku>